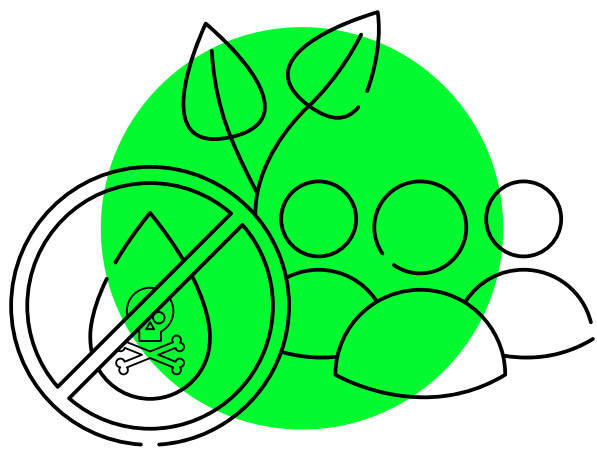

PÅ VEJ MOD EN GIFTFRI FREM TID

PÅ VEJ MOD EN GIFTFRI FREMTID

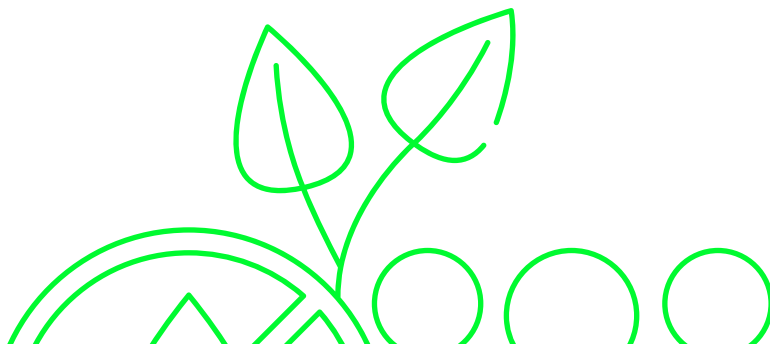
Hver dag udsætter vi miljøet, os selv og vores børn for kemiske stoffer, som findes overalt i vores hverdag. Stofferne findes fx både i vores drikkevand, plastikprodukter, fødevarer, indeklima, elektronik, legetøj, cremer, shampoo, maling, rengøringsmidler og meget andet. Nogle af dem er dybest set harmløse, mens andre kan have – og har – negative konsekvenser for mennesker og miljø.

For Alternativet er det vigtigt at reducere og styrke kontrollen med farlige kemiske stoffer. Vi ønsker at komme tættere på en giftfri fremtid, hvor hensynet til forbrugerne og miljøet vægtes højere end i dag, og hvor vi løbende arbejder for at forbedre miljø- og sundhedsindsatsen i forbindelse med både produktion, forbrug og bortskaffelse af varer og produkter, der indeholder kemi.

At komme den farlige kemi til livs er naturligvis et langt, sejt træk. Noget af det kan vi selv arbejde med i Danmark, mens andet kræver større og stærkere indsatser gennem EU. Vigtigst er det dog at understrege, at der allerede i dag er flere tiltag, som kan sættes i gang i herhjemme for at styre omstillingen væk fra de farlige stoffer. I dette udspil – som skal ses som et supplement til vores mange andre grønne udspil, fx vores landbrugsudspil, naturpakke, klimaudspil og regeringsprogram – foreslår Alternativet derfor 10 konkrete tiltag, der kan gøre en positiv forskel for miljøet og folkesundheden på både kort og langt sigt.

KEMIEN ER LØS

I dag er mindst 200.000 forskellige kemiske stoffer i omløb. De er vidt forskellige i funktion, brug, udbredelse, farlighed og mobilitet. Kemikalier er i princippet alt – fra jern, vand og sukker til dioxin, stryknin og hexaklorbenzen – og påvirker alle aspekter af vores liv, både sundheden, naturen og miljøet. Nogle kemikalier er absolut nødvendige forudsætninger for liv. Det gælder for eksempel vand og kvælstof. Andre er kunstigt fremstillet og er alene produkter af den kemiske industri. For en lang række af de naturlige kemiske stoffer gælder, at en vis mængde er nødvendig, mens overdreven brug eller tilførsel skaber uligevægt og gør skade. Det er for eksempel tilfældet med kvælstof og fosfor, som er nødvendige for alt liv, men som i for store mængder skader naturen. Andre stoffer gør skade selv i meget små mængder – fx de kræftfremkaldende og allergifremkaldende.

FORSLAG 1:

KEMIAFGIFT PÅ HÅRDE HVIDEVARER OG ANDRE ELEKTRONIKPRODUKTER

I Sverige har man indført en kemikalieafgift på hvidevarer og øvrige elektronikprodukter. Af hensyn til miljøet og folkesundheden ønsker Alternativet at indføre en tilsvarende afgift i Danmark. Afgiften kan sættes til en procentdel af prisen og tilpasses forskellige varegrupper; vi forestiller os en afgift på imellem 10-25% af prisen. Der er nemlig stor forskel på fx køleskabe og mobiltelefoner og på indholdet af farlige stoffer. De produkter, der dokumenteret er fri for visse bestemte kemikalier, fx flammehæmmere, skal så gives et nedslag i afgiften. I tillæg til kemiafgiften foreslår vi, at der udvikles nye pantordninger for en række elektronikprodukter, da dette vil kunne øge indsamling og genanvendelse, som vi kender det fra drikkevareemballage.

FORSLAG 2:

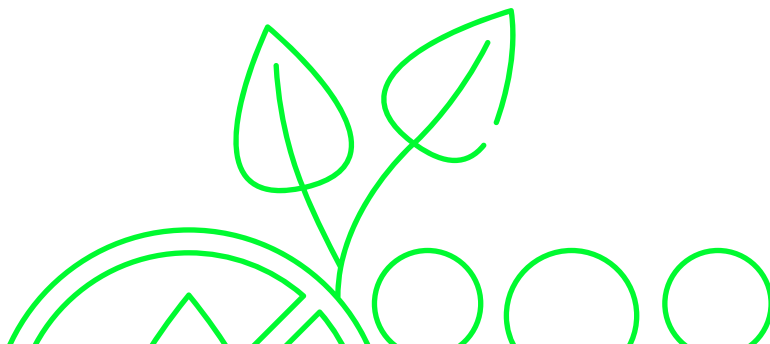
UDVIDET OG GRADUERET KEMIAFGIFT

På sigt skal der indføres en udvidet, gradueret miljøafgift på kemiske artikler. Desto farligere kemikalier er, desto højere skal afgiften være på produktet/artiklen – det er kun rimeligt. Et sådan system kan eksempelvis baseres på kemikaliernes klassificering og udvides til alle typer af kemikalier fra pesticider over biocider til industrikemikalier og husholdningskemikalier. Forslaget ventes at kunne reducere forbruget af varer med problematiske kemiske stoffer og bidrage til at forbedre folkesundheden, ligesom det vil gøre det mere attraktivt for producenterne at udvikle produkter, der er mere skånsomme for miljø og mennesker.

FORSLAG 3:

2 MIA. KR. OM ÅRET TIL JORDFORURENINGER

I Danmark har vi ca. 36.000 forurenede grunde, som skyldes fortidens synder og brug af farlig kemi. Af disse vurderes 18.000 at være særligt problematiske. Hvis det skal lykkes at nedbringe antallet og omfanget af jordforureninger, kræver det imidlertid en øget indsats. De ca. 400 mio. kr., som hidtil har været afsat til oprydningsarbejdet hvert år, rækker kort sagt ikke. For at undgå, at regningen sendes videre til vores børn og børnebørn, foreslår Alternativet derfor at styrke indsatsen omkring især regionernes største og dyreste jordforureninger – fx de store "generationsforureninger" omkring Høfde 42, Grindsted, Kjærgård Plantage og Collstrop. Helt konkret vil vi hæve investeringerne i oprydningsarbejdet til 2 mia. kr. om året.

FORSLAG 4:

MINDRE FARLIG KEMI OG STØRRE BÆREDYGTIGHED I BYGGERIET

Byggeriet er i for høj grad domineret af beton og kemiske komponenter, der kan give problemer i indeklimaet og senere ved renovering og genanvendelse. Det skal der ændres på. Bl.a. skal det gøres mere attraktivt at bygge bæredygtigt ved at øge fokus på at nedbringe den samlede miljøbelastning i bygningens levetid (TCEIO). Derudover skal træ tilbage som en væsentlig komponent i byggeriet, mens de værste og farligste kemikalier skal helt ud af byggematerialerne. Alternativet vil arbejde for, at der indføres bindende bæredygtighedskrav til alt byggeri, så huse og bygninger opføres ud fra en livscyklustankegang (vugge-til-vugge), hvor også kulstoflagring indgår; dette efterspørges faktisk af centrale aktører i byggeriet. Både byggeriområdet, fx revidering af bygningsreglementet, og lokalplanlægning skal inddrages i disse ændringer.

FORSLAG 5:

EN STYRKET KEMIKALIEKONTROL

Med den stigende nethandel, hvor flere og flere forbrugere køber produkter på websteder, de har dårligt kendskab til, er der tilsvarende et stigende behov for at udtage stikprøver af varer med henblik på at kontrollere disse for farlige og ulovlige kemikalier. For at sikre dette vil vi øge bevillingerne til Kemikalieinspektionen under Miljøstyrelsen. De øgede bevillinger skal målrettes kontrol af flere produkter, fx legetøj, møbler og kemiske produkter, så flere farlige stoffer kan opdages og overtrædelser håndhæves. Desuden bør fragtrabatten på varer fra Kina udfases, så fragtomkostningerne kommer tættere på de reelle omkostninger.

FORSLAG 6:

HÆV AFGIFTER PÅ SPRØJTEGIFTE OG AFGIFTSBELÆG FØDEVARER PRODUCERET MED SPRØJTEGIFTE

Alternativet ønsker at reducere og udfase brugen af sprøjtegifte i dansk landbrug, så vi kan være sikre på, at vores drikkevand og fødevarer ikke indeholder rester af giftige pesticider. På grundlag af statistik over brugen af sprøjtegifte og viden om giftenes farlighed vil Alternativet hæve afgifterne for de midler, der forurener og skader vores natur, miljø og drikkevand mest. Samtidig vil vi arbejde for at lægge afgift på fødevarer, der er fremstillet med brug af pesticider og herbicider, så man ikke kun pålægger afgiften i produktionsfasen, men også gør økologiske varer mere prisattraktive for forbrugerne.

FORSLAG 7: **UDFAS GLYPHOSAT**

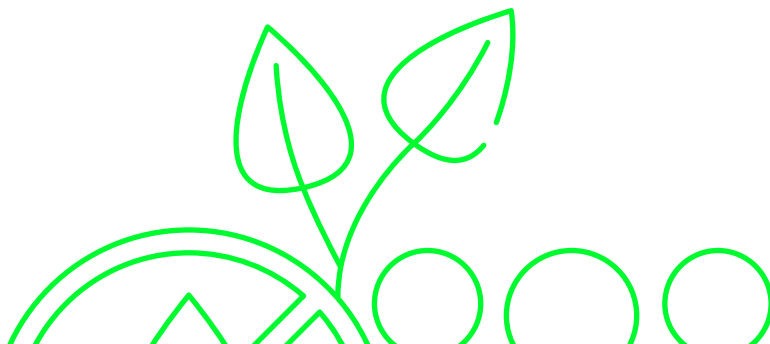
Glyphosat spiller en særlig rolle, fordi det er et aktivstof i en lang række af de produkter, der benyttes allermest i landbruget i dag. Brugen af glyphosat er til debat i EU, og senest er der i december 2017 givet fortsat tilladelse til yderligere fem års brug af stoffet. Alternativet vil arbejde for, at glyphosat udfases hurtigst muligt fra denne tilladelse udløber i december 2022.

FORSLAG 8: **FORBYD BRUG AF NEONIKOTINOIDER**

En række nye aktivstoffer i sprøjtemidler har været til debat i EU og endte med at blive forbudt, men med mulighed for dispensation, nemlig neonikotinoiderne. Disse stoffer har vist sig at medføre væsentlige risici i forhold til bier og andre bestøvere. Alligevel modarbejdede den danske regering forbuddet i EU og har givet dispensation til at bruge stofferne alligevel i Danmark. Alternativet vil arbejde for at danske myndigheder ikke længere kan give dispensation til landmænd til at benytte neonikotinoider.

FORSLAG 9: **FORBYD REKLAMER FOR SPRØJTEGIFTE**

På det seneste har vi set flere eksempler på, at brugen af sprøjtegifte øger risikoen for, at rester af giftige kemikalier ender i vores drikkevand og fødevarer. Ikke mindst har vi set, at flere vandværksboringer er blevet lukket, fordi der er blevet fundet rester af pesticider i vandet. Det er dog ikke kun landmændenes omgang med pesticider, der skader miljøet, og som der derfor skal sættes ind over for. Står det til Alternativet, bør kampen mod miljøskadelige sprøjtegifte generelt opprioriteres. I første omgang foreslår vi, at sprøjtegifte, som bruges til havearbejde, fx Roundup, ikke længere må optræde i tilbudsaviser og reklamer fra landets gartnerier og forretninger. I praksis foreslår vi dermed, at man indfører lignende regler for reklame for sprøjtegifte, som allerede gælder for tobaksvarer.

FORSLAG 10:

EU – POSITIVLISTER OG FOKUS PÅ KEMISKE STOFFERS FARLIGHED

Nu afdøde professor emeritus Finn Bro-Rasmussen arbejdede hele sit liv for en bedre regulering af kemikalier. Bl.a. var Bro-Rasmussen med til at designe EU's kemikalielovgivning, REACH, som dog i sidste ende ikke blev det, han ønskede. Når det handler om kemikalier, forbrugerbeskyttelse og miljøhensyn, er der ingen tvivl om, at vi både skal arbejde på nationalt og internationalt niveau. Derfor vil Alternativet i EU arbejde for mindst to af væsentlige tiltag, som også Finn Bro-Rasmussen prioriterede til det sidste:

- Alle kemikalier skal på positivlister. Det betyder, at først når et kemisk stof er gennemtestet for alle mulige effekter på miljø og mennesker og har bestået disse test, indplaceres det på en liste med angivelse af, hvordan det må benyttes – før må det ikke benyttes. Princippet kendes fra medicinalområdet.
- Ved vurdering og klassificering af kemiske stoffer skal det være stoffernes iboende egenskaber, der vurderes – ikke risikoen. Det betyder fx, at man helt fjerner mulighederne for at fortynde kemiske opløsninger for at få lov til at benytte stoffet.

FINANSIERING

Udspillet indeholder en række tiltag, der har konsekvenser for de offentlige finanser. Pantordning på elektronikprodukter, merbevilling til oprydning af jordforurening og en styrket kemikalieinspektion medfører udgifter, mens kemikalieafgift på hårde hvidevarer og elektronikprodukter, kemiafgift, højere afgift på pesticider og fødevarer, der er produceret ved brug af pesticider giver nye indtægter.

Merbevillingen til oprydning af jordforurening og kemikalieafgift på hårde hvidevarer og elektronikprodukter indgår i finansieringsplanen i Alternativets regeringsprogram. For de øvrige tiltag forventes indtægterne at overstige udgifterne.

